

“

หมอชอย มีความภูมิใจ
ที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
ให้หายเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยกำลังและสติ
ปัญญาที่มีอยู่โดยไม่เคย
คิดค่าตอบแทนใด ขอเพียง
ผู้ที่เดือดร้อนมาหายจากอาการ
เจ็บป่วยและพันทุกข์จากที่เป็น
ก็พอใจแล้ว

”

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙
พ่อชอย สุขพิณิจ
กรูหมอพื้นบ้านชุมชนไทยเขมร
แห่งบ้านโคกพยอม ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๙
พ่อชอย สุขพินิจ

กรูหมอพื้นบ้านชุมชนไทยเขมร
แห่งบ้านโคกพยุ่ง ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

กรมพัฒนาแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department for Development of the Traditional and Alternative Medicine

ชื่อเรื่อง : หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ พ่อหมอขอย สุขพินิจ
กรูหมอพื้นบ้านชุมชนไทยเขมร แห่งบ้านโคกพุง
ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ผู้เขียน : นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์
นายสันติสุข โสภณสิริ

กองบรรณาธิการ

นางสาวปารณัฐ สุขสุทธิ์
นางสาวเอื้องไพร จันทระจิต

ที่ปรึกษา

วีรพงษ์ เกரியสินยศ
เสาวณีย์ กุลสมบุรณ์

ประสานงาน

อรจิรา ทองสุกมาก
อรนุช มะลิลา

ภาพ

วินิจฉัย เอี่ยมสุเมธ
ภราดร สามสูงเนิน
สมัคร สมแวง

ดำเนินการผลิต:

คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ
กองการแพทย์พื้นบ้านไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
มูลนิธิสุขภาพไทย

พิมพ์

สุภาภรณ์ บุญปก

สนับสนุนโดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีเอ็นเอส ครีเอชั่น

สารบัญ

๖

คำประกาศเกียรติคุณ

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙
พ่อชอย สุขพินิจ

๑๐

ประวัติหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

พ่อชอย สุขพินิจ

กรูหมอพื้นบ้านชุมชนไทยเขมร
แห่งบ้านโคกพยอม ตำบลนางมุด
อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

๒๐

นวัตกรรมภูมิปัญญา

๓๐

ประติษฐกรรมภูมิปัญญา

๔๔

หลักเกณฑ์ และแนวทางการคัดเลือก

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙

๕๖

คำสั่งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือก
หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙

คำนำ

กิจกรรมสำคัญที่ทำให้องค์การอนามัยโลกมีบทบาทสูงเด่นเป็นที่ยอมรับของประเทศสมาชิกทั่วโลก และสามารถทำให้ประเทศต่างๆ ผลักดันงานที่มีคุณภาพอย่างสูงต่อประชาชนทั่วโลก คือ มติที่จะร่วมกันบรรลุเป้าหมาย “สุขภาพดีถ้วนหน้าเมื่อ ๒๕๔๓” (Health For All By the Year 2000)

ในการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายทางสังคมดังกล่าว คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องได้ประชุมพิจารณากลวิธีสำคัญที่ต่อมารู้จักกันอย่างกว้างขวาง คือ การสาธารณสุขมูลฐาน และนโยบายสำคัญประการหนึ่งคือ การกำหนดว่าจะต้องนำการแพทย์ดั้งเดิมของแต่ละประเทศ และท้องถิ่นมาพัฒนาและใช้ประโยชน์ด้วย เพราะลำพังการแพทย์แผนปัจจุบันย่อมไม่เพียงพอที่จะทำให้ประชาชน บรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้าได้ จากนโยบายดังกล่าว องค์การอนามัยโลกได้กำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการจำนวนมากเพื่อรองรับ และแม้จะล่วงเลย พ.ศ. ๒๕๔๓ มาแล้ว องค์การอนามัยโลกก็ยังคงนโยบายดังกล่าวสืบมา ดังปรากฏว่าได้มี “ยุทธศาสตร์การแพทย์ดั้งเดิม พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๘” และในปี ๒๕๕๒ สมัชชาอนามัยโลกได้มีมติ ที่ ๖๒.๑๓ ให้ผู้อำนวยการใหญ่องค์การอนามัยโลก พัฒนายุทธศาสตร์ฉบับนั้น และได้มีการดำเนินการจนได้เป็น “ยุทธศาสตร์การแพทย์ดั้งเดิม พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๖ ขององค์การอนามัยโลก” (WHO Traditional Medicine Strategy 2014-2023) ประกาศใช้เป็นเสมือนเข็มทิศ และอุปกรณ์ในการพัฒนางานการแพทย์ดั้งเดิมของประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย

นายอินเดียที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมงานกับองค์การอนามัยโลกอย่างต่อเนื่อง และมีผลงานหลายเรื่องที่เป็นที่ยอมรับและชื่นชมจากนานาประเทศ งานด้านการแพทย์ดั้งเดิมก็เป็นงานหนึ่งที่มีความก้าวหน้าเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งหนึ่งในกิจกรรมที่ส่งเสริมการยอมรับในการแพทย์ดั้งเดิมของไทยคือการยกย่องประกาศเกียรติคุณของหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ ซึ่ง

ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๔ ครั้งนี้นับเป็นครั้งที่ ๖ แล้ว

การคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติปีนี้ ดำเนินการคล้ายคลึงกับทุกปีที่ผ่านมา โดยมีคณะทำงานกำหนดหลักเกณฑ์และคัดเลือกอย่างเป็นระบบ นำยินดีที่กองการแพทย์พื้นบ้านไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้ดำเนินการคัดเลือกแพทย์แผนไทยดีเด่นระดับเขตมาเป็นอย่างดี ปีนี้เป็นปีที่สองแล้ว คณะกรรมการฯ จึงดำเนินการต่อยอดโดยการนำบัญชีรายชื่อหมอไทยดีเด่นระดับเขตทั้ง ๑๒ เขต มาคัดเลือกขั้นแรก ได้หมอไทยดีเด่นระดับภาค ๔ ภาค จากนั้นคณะทำงานได้ลงพื้นที่หาข้อมูลจากชุมชนและแพทย์แผนไทยดีเด่นทั้ง ๔ ภาค ก่อนตัดสินขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการมีฉันทมติ (Consensus) เลือกหมอชอย สุขพินิจ เป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

ขอขอบคุณทุกท่าน และทุกหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานนี้ หวังว่างานนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการแพทย์ดั้งเดิมของไทย ให้เจริญวัฒนาสถาพร ก่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนบนผืนแผ่นดินไทย ยิ่งๆ ขึ้นไป

นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์

ประธานกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ

คำประกาศเกียรติคุณ

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

พ่อชอย สุขพินิจ

กรูหมอพื้นบ้านชุมชนไทยเขมร

แห่งบ้านโคกพยอม ตำบลแנגมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

พ่อหมอชอย สุขพินิจ เป็นคนไทยเชื้อสายเขมร เป็นลูกชาวนา เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ปัจจุบันพำนักอยู่ ณ บ้านหมู่ที่ ๖ ตำบลแנגมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีพี่น้องรวม ๓ คน

ชีวิตของพ่อหมอชอยก็เหมือนคนชนบททั่วไป เมื่อเด็กก็จะอยู่ตามท้องไร่ท้องนา ช่วยพ่อแม่เลี้ยงควาย ทำไร่ ทำนา การศึกษาในโรงเรียนก็เรียนจบเพียงชั้น ป. ๔ เมื่อเรียนจบก็ได้บรรพชาเป็นสามเณรอยู่ ๒ พรรษา ต่อมาเมื่ออายุครบบวชก็ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุอยู่ ๒ พรรษา และสึกออกมาแต่งงานมีครอบครัว มีบุตรชายหญิงรวม ๖ คน

พ่อหมอชอยเรียนรู้วิชาหมอพื้นบ้านมาตั้งแต่ยังเด็ก กับคุณตาทิม ยิ่งชูรส ซึ่งเป็นที่เคารพนับถืออย่างสูงของคนในชุมชน ช่วยคุณตาทิม ขุด ตัด หาสมุนไพรมารักษาชาวบ้าน พออายุได้ ๑๒ ขวบ ก็ได้รับการคนไข้คนแรกซึ่งถูกแมงป่องกัด ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจมากที่ช่วยเหลือแก่ทุกข์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ได้

นอกจากเรียนรู้จากคุณตาทิมแล้ว ต่อมาเมื่อบวช พ่อหมอชอยก็ได้เรียนวิชาจากหลวงพ่อแจ่ม จันโท ทั้งเรื่องสมุนไพร และวิชาต่อกระดูก ได้ศึกษาภาษาขอมโดยศึกษาจากคัมภีร์ไบบลาน ทำให้ได้เรียนรู้ทั้งภาษา

และวิชาจากคัมภีร์เหล่านั้นจนแตกฉาน ต่อมายังได้ศึกษาคาถาอาคม จากหลวงพ่อเจ้าอาวาสวัดอมรินทราวารี และเรียนวิชาการรักษาโรคทั่วไป จากหลวงพ่อบอน ภูชิต์ ครู หมอ และหลวงพ่อคนอื่นๆ ทำให้มีความรู้ ประกอบกับประสบการณ์ที่ได้ช่วยเหลือเยียวยารักษาคนไข้มาอย่างต่อเนื่องนับถึงปัจจุบันก็เป็นเวลากว่า ๒๕ ปีแล้ว

กิตติศัพท์ของพ่อหมอชอยเลื่องลือไปไกล และนับเป็นโชคดีที่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลกาบเชิงท่านหนึ่ง คือ นายแพทย์เอกชัย ปัญญา-วิฒนานุกูล แพทย์แผนปัจจุบันที่เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน ซึ่งได้ทำความรู้จักคุ้นเคย และน้อมใจเข้าศึกษาเรียนรู้ ตรวจสอบ พัฒนา และทำงานร่วมกับพ่อหมอชอยอย่างใกล้ชิด โดยต่างเคารพ นับถือ และเสริมส่งซึ่งกันและกัน ช่วยกันนำความรู้และประสบการณ์ไป ชัดเกล้าต่อยอด และเจียรไน เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์และปลอดภัย จากภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมามากยิ่งขึ้น

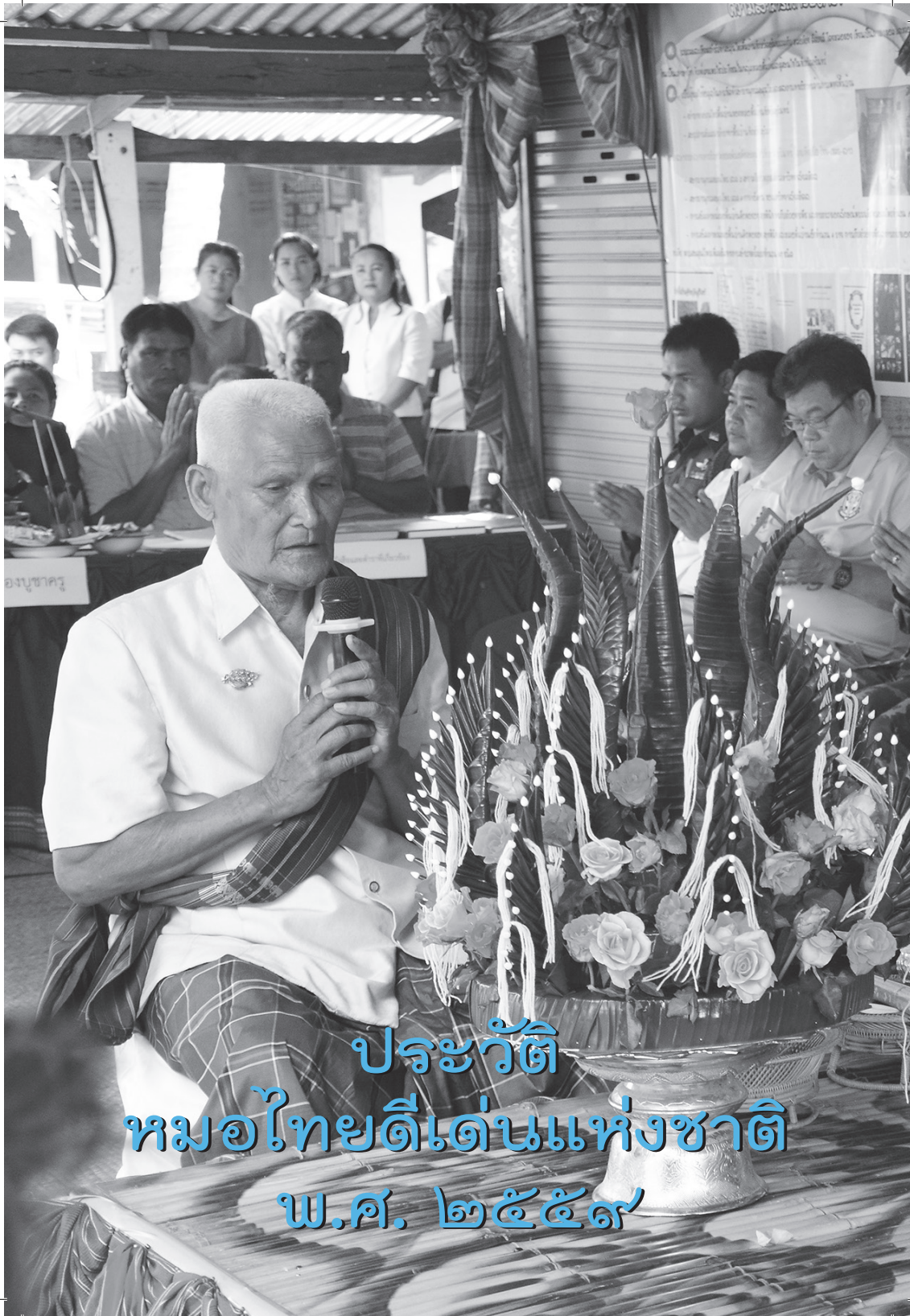
นอกจากเชื่อมโยงกับระบบการรักษาแผนปัจจุบันแล้ว ต่อมาพ่อหมอชอยยังได้ทำงานร่วมกับนักวิชาการด้านสมุนไพรคนสำคัญคือ ดร. วงศ์สฤติย์ ฉั่วกุล จากมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมีโอกาสออกเดินป่าสำรวจ สมุนไพรกับพ่อหมอชอย และทั้งในความรู้เรื่องสมุนไพรของพ่อหมอ

ชอยอย่างยิ่ง จนตั้งฉายาพ่อหมอชอยว่า “สารานุกรมเคลื่อนที่เรื่องสมุนไพร” เพราะไม่ว่าจะหยิบจับสมุนไพรต้นไหนขึ้นมา ไม่มีต้นไหนใบไหน ที่พ่อหมอชอยจะไม่รู้จักชื่อและสรรพคุณ ทำให้สารานุกรมสมุนไพรที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำขึ้น ประกอบด้วยทั้งความรู้จากตำรับตำราของสากล อันเป็นความรู้ที่ประจักษ์แจ้ง (Explicit Knowledge) ผสมผสานกับความรู้แฝงฝัง (Tacit Knowledge) ซึ่งส่วนหนึ่งได้จากพ่อหมอชอย

ความรู้ ประสบการณ์ และวัตรปฏิบัติที่พ่อหมอชอยยึดถือ และดำรงตนเป็นที่พึ่งยามเจ็บไข้ให้แก่ชาวบ้าน และเป็นผู้นำด้านพิธีกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ทำให้พ่อหมอชอย เป็น “ครู” ที่ชาวบ้านเคารพศรัทธาอย่างสูง ชาวบ้านทั้งใกล้ไกลต่างมาพึ่งพา ความรู้และประสบการณ์ของพ่อหมอชอยเป็นที่ยอมรับข้ามแดนไปถึงเขมร และวงวิชาการ ทำให้พ่อหมอชอยได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณมากมาย และปีนี้คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์คัดเลือกพ่อหมอชอย สุขพินิจ “ครู” หมอพื้นบ้านชุมชนไทย-เขมร แห่งบ้านโคกพวย ตำบลแวงมุด อำเภอกาบเชิง จ.สุรินทร์ เป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

ประวัติ
หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๙

ประวัติชีวิต พ่อชอย สุขพินิจ

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

วันเกิด	วันที่ ๑๐ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ปัจจุบันอายุ ๗๘ ปี
ภูมิลำเนา	บ้านโคกพุง ตำบลนางมุด อำเภอปราสาท (เดิม) จังหวัดสุรินทร์
อยู่บ้านเลขที่	บ้านเลขที่ ๘๓ หมู่ ๖ บ้านโคกพุง ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
จบการศึกษา	ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
อาชีพหลัก	ทำนา ทำเกษตรกรรมตามฤดูกาล
สถานภาพ	แต่งงานกับ นางเป็ย สุขพินิจ มีบุตร ๖ คน เป็นชาย ๔ คน หญิง ๒ คน
วุฒิ	ได้รับใบอนุญาตและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรม ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓

บทบาททางสังคม

- เข้มและเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติเป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๔ ด้านการแพทย์แผนไทยจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติภูมิปัญญาไทย จังหวัดสุรินทร์ ด้านการแพทย์แผนไทยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- เกียรติบัตรพ่อดีเด่นระดับตำบล จากองค์การบริหารส่วนตำบลนางมุด
- วิทยากรโครงการค่ายเยาวชนนางมุดรักถิ่นบ้านเกิด
- เกียรติบัตรปราชญ์ชาวบ้านสาขาแพทย์แผนไทยและสมุนไพร จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

พ่อชอย สุขพินิจ

กลุ่มหมอพื้นบ้านชุมชนไทยเขมร

แห่งบ้านโคกพุง ตำบลแנגมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

หมอชอย สุขพินิจ เป็นหมอพื้นบ้านไทยเชื้อสายเขมรผู้สืบทอดการดูแลรักษาโรคมาอย่างยาวนาน ถือว่าเป็นครูใหญ่ด้านการแพทย์พื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งยังมีบทบาทสำคัญและดำรงอยู่ในชุมชนเป็นที่พึ่งพาอาศัยของประชาชนในเขตจังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์ รวมทั้งพื้นที่แนวชายแดนไทยกับกัมพูชา ชุมชนเขมรทั่วไปมักเรียกหมอพื้นบ้านว่า “ครู” เพราะส่วนมากแล้วหมอพื้นบ้านไทย-เขมรมักมีการใช้พิธีกรรมบำบัดและยึดถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในการรักษาให้ผู้ป่วย เพื่อช่วยให้การรักษาได้ผลดียิ่งขึ้นเมื่อหมอชอยเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนแנגมุด ได้ออกบรรพชา เป็นสามเณร ณ วัดอมรินทราวารี ต.โคกยาง อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ เป็นเวลา ๒ พรรษา และอุปสมบทเป็นพระ เป็นเวลา ๒ พรรษา จากนั้นได้สึกออกมาช่วยพ่อแม่ทำนา หมอชอยประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก มีฐานะปานกลางพอมีพอกิน มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

หมอชอยได้แต่งงานกับ นางเป็อย สุขพิณิจ ตามที่พ่อแม่ผู้ขอให้ มี บุตรด้วยกันทั้งหมด ๖ คน คือ นายบุญช่วย สุขพิณิจ, นางชุตีมา นกพรหม, นายสุชาติ สุขพิณิจ, นายพิศณุ สุขพิณิจ, นางสาวพรเพชร สุขพิณิจ และ นายถนอม สุขพิณิจ โดยบุตรทั้ง ๖ คน มีนางชุตีมา นกพรหม บุตรสาวคนที่ ๒ เป็นผู้มีความสนใจเรียนรู้ในศาสตร์ของการรักษาของพ่อหมอชอย กรรมวิธีการถ่ายทอดของหมอชอยไม่ได้แตกต่างจากที่เคยสืบทอดมา คือ การพาไปหาเก็บสมุนไพรและบอกสรรพคุณของตัวยา ทำให้เกิดการเรียนรู้ไปพร้อมการปฏิบัติและได้รับโอกาสในการรักษาผู้ป่วยบ้างตามดุลพินิจของพ่อชอย

ปัจจุบันพ่อหมอชอยพักอาศัยบ้านไม้สองชั้น มีความร่มรื่นสงบ จัดเก็บสะอาดเรียบร้อย บริเวณหน้าบ้านเป็นสนามกว้างปลูกต้นไม้ รอบตัวบ้านมีการเก็บอุปกรณ์ในการรักษาและสมุนไพรอย่างเป็นระเบียบ หมอชอย สุขพิณิจ เป็นผู้มึอุปนิสัยสุขุม จิตใจดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ฝึกฝนแสวงหาความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพร วิธีการรักษาโรคเพิ่มเติมให้กับตนเองอยู่เสมอ ไม่เคยหวงวิชาและยินดีที่จะถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาของตนเองแก่บุคคลผู้สนใจ

ค้นพบช้างเผือก: หมอพื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์

ราวปี ๒๕๓๓ ที่โรงพยาบาลกาบเชิง ตั้งอยู่ชายแดนไทย-กัมพูชา สมัยอดีตุ๋อำนวยการ นพ.เอกชัย ปัญญาวัฒนานุกูล ร่วมกับเพื่อนผู้สนใจ เรื่องสุขภาพพื้นบ้านกลุ่มเล็ก ๆ และสนใจเรื่องสมุนไพรเพื่อการพึ่งตนเอง ของระบบบริการสาธารณสุขในพื้นที่ห่างไกลชายขอบประเทศ จึงจัดตั้ง “กลุ่มผู้สนใจสมุนไพรและหมอพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์” เพื่อระดมบรรดากุรู้ผู้รู้จริงเรื่องสมุนไพรมาร่วมพัฒนางานแพทย์พื้นบ้าน มีจำนวนสมาชิก ผู้เข้าร่วมครั้งแรกกว่า ๒๐๐ คน ในที่สุดเหลือแกนหลักที่ร่วมหัวจมท้าย กันมาจนถึงปัจจุบันประมาณ ๒๐ คน ประกอบด้วยหมอพระและ หมอบ้านจากหลายอำเภอ ในจำนวนนี้มี พ่อหมอชอย แห่งอำเภอกาบเชิง สมาชิกที่ร่วมในกิจกรรมเดินป่าค้นหาสมุนไพรต่างพากันทิ้งในตั้ว พ่อชอยมาก ไม่ว่าจะหยิบต้นไม้ชนิดไหนขึ้นมา พ่อกรูไทย-ชะแมร์ท่านนี้ สามารถบอกชื่อและวิธีใช้ประโยชน์ได้เกือบทุกชนิด ถึงขั้นที่ว่า ศาสตราจารย์ วงศ์สถิตย์ ฉั่วกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านพฤกษศาสตร์จากมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่ง ร่วมคณะเดินป่าในเวลานั้นยกย่องพ่อหมอชอยว่าเป็น “เอนไซโคลพีเดีย (สารานุกรม) สมุนไพรเคลื่อนที่”

กำเนิดกรูแห่งสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน ที่มีความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีทั้งวัฒนธรรมเขมร ลาว และกวย ซึ่งมีความแตกต่างกันไป โดยชาวไทยเขมรในจังหวัดสุรินทร์ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ ๘๐ ของประชากรทั้งหมด มีวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อที่มีลักษณะเฉพาะ ไม่เหมือนกับชาวไทยภาคกลาง หรือชาวไทยอีสานทั่วไป เนื่องจากความ ใกล้ชิดและได้รับอิทธิพลจากขอม หรือชาวไทยเขมรโบราณ ประเพณี

ครอบครัวสุขพินิจ

ความเชื่อวัฒนธรรมรวมถึงภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านการดูแลสุขภาพจึงมีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น อีกทั้งยังมีความเชื่อในเรื่องอาถรรพเวทอันเป็นศาสตร์การแพทย์โบราณค่อนข้างมาก ที่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์ ที่แพร่เข้ามาจากอินเดีย ดังนั้นการรักษา จึงมักมีพิธีกรรมมนต์คาถาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยไม่สามารถแยกออกจากกระบวนการรักษาได้

เส้นทางครูไทย-ชะแมร์

หมอชอย สุขพินิจ เกิดในครอบครัวของหมอบ้านคือคุณตาทิม ยิ่งชูรส ซึ่งเป็นหมอฟันบ้านและสามารถถอนคุณไสย คุณตาเป็นที่เคารพนับถืออย่างมากของคนในชุมชน จากการที่เห็นคุณตาช่วยเหลือดูแลรักษาเพื่อนบ้าน หมอชอยจึงรู้สึกภาคภูมิใจในตัวคุณตาและอยากจะทำอย่างคุณตา ในช่วงเด็กได้ตามคุณตาไปตัด ขุด หาสมุนไพร ด้วย ซึ่งได้เรียนรู้ตัวยาสมุนไพรตลอดจนสรรพคุณที่ตาสอนกำกับอีกด้วย และเมื่ออายุ ๑๒ ปี จึงเริ่มให้การรักษาคนที่ถูกแมงป่องกัด จากนั้นมาจึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นและภูมิใจที่สามารถช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ได้

นอกจากความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดจากคุณตาทิม ยิ่งชูรส แล้วหมอชอยยังได้ทำการศึกษาเรียนรู้ข้อมูลรักษาโรคเพิ่มเติมด้วยตนเองในขณะที่บวชเรียน โดยศึกษาการรักษาต่อกระดูก และภาษาขอมเพื่อศึกษาตำรายาของหลวงพ่อแจ่ม จันโท โดยสมัยนั้นการเรียนภาษาขอม หลวงพ่อแจ่ม จันโท จะให้ฝึกอ่านใบลาน จึงทำให้หมอชอยเกิดความรู้แตกฉานในภาษาขอมรวมทั้งความรู้ที่มีอยู่ในใบลาน ต่อจากนั้นหมอชอยได้เรียนคาถาอาคมจากหลวงพ่อเจ้าอาวาสวัดอมรินทรวารี อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ เรียนรู้วิชาการรักษาโรคทั่วไปกับหลวงพ่อบอน ภูษิต และเรียนรู้จากหลวงพ่อดีอื่นๆ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญการรักษาโรคในสมัยนั้น นอกจากนี้

ยังได้เรียนรู้จากหมอกคนอื่นที่มีความสามารถเฉพาะทางจึงทำให้สามารถรักษาโรคได้หลายโรคอย่างเชี่ยวชาญ

ช่วงเวลาชีวิตการเป็นหมอพื้นบ้าน เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๔๙๓ จนถึงปัจจุบัน รวม ๖๕ ปี ด้านจำนวนผู้มารับรักษา หมอขอขอบอกว่า เฉลี่ยแต่ละเดือนมีประมาณ ๒๐-๓๐ คน ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ มีบางรายที่มาจากต่างอำเภอและจังหวัดอื่น โดยบุคคลที่เดินทางมารับรักษาเกิดจากการรู้ปากต่อปากและชื่อเสียงของหมอขอ ย นั่นเอง

การบูชาครู

ในการรักษาของหมอพื้นบ้านสุรินทร์จะมีคาถากำกับ โดยคาถาที่ใช้ในกระบวนการรักษาการเจ็บป่วยมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า “เดิบ กรู เปรอ อัญ” ซึ่งจะแปลตรงตัวว่า “ครูจึงใช้กูมา” ซึ่งหมอขอได้ขยายความว่า ในการรักษาแต่ละครั้งเชื่อว่า ผู้ที่เป็นหมอเป็นตัวแทนของครูอาจารย์ที่จะช่วยบำบัดรักษาโรคที่เป็น คาถา มักขึ้นต้นด้วยคำว่า “เดิบ กรู เปรอ อัญ” เพื่อระลึกถึงครูอาจารย์ก่อนทำการรักษาเสมอ สิ่งนี้เองเป็นสัญญาณใจของหมอขอว่า สิ่งที่เราเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ครูอาจารย์เป็นสิ่งที่ต้องทำให้ดีที่สุด เพราะถือว่าเป็นตัวแทนของครูอาจารย์ จะให้ทำชู้ย ๆ ไม่ได้ สำหรับพ่อครูขอ สุขพินิจ ท่านใช้มนต์พิธีในการถอนโรค ถอนคุณไสยเท่านั้นโดยไม่ขอเกี่ยวข้องกับการใช้ไสยดำอย่างเด็ดขาด

หากผู้ป่วยมาให้ทำการรักษาจะต้องเตรียม กล้วยดอกไม้ ๕ จวมบูน (ภาษาเขมร หมายถึง สิ่งสักการะชนิดหนึ่งโดยการเอาข้าวสารใส่ในถ้วยใช้ใบพลูเรียงซ้อน ๔ ใบ วางบนข้าวสารโดยหันปลายใบออกไป สีทิศ มีลูกหมาก ๑ ลูก เทียน ๑ เล่ม เงิน ๑ บาทวางไว้ตรงกลาง) ผ้าขาว หมากพลู รูป เทียน เมื่อรักษาหายไม่ได้เรียกร้องคำรักษาแล้วแต่คนไข้จะยกครู

ประสบการณ์การรักษาโรค

ความประทับใจที่สุดในการรักษากระดูกหักก็คือ ได้ช่วยให้บุตรชาย คนโตซึ่งไปเหยียบกับระเบิดกระดูกขาหักหลายท่อนซึ่งเข้าพักรับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลสุรินทร์เป็นเวลา ๓ เดือน หมอแผนปัจจุบันตัดสใจจะตัดขาข้างหนึ่งออก ตามหลักให้ “ยอมเสียอวัยวะ เพื่อรักษาชีวิต” แต่หมอชอยพิจารณาเห็นว่าน่าจะรักษาขาของบุตรชายไว้ได้โดยไม่ต้องตัดทิ้ง จึงพร้อมกับภรรยาตัดสใจขอร้องแพทย์ยืนยันมิให้ตัดขาลูก ซึ่งแพทย์ก็ยอมทำตาม จึงให้การรักษาแบบ “อนุรักษ์” จนอาการดีขึ้นสามารถออกจากโรงพยาบาลได้ หมอชอยจึงนำบุตรชายกลับมารักษาต่อด้วยตนเองที่บ้านด้วยความรู้ที่มีอยู่จนทำให้บุตรชายหายและสามารถกลับมาเดินได้และใช้ชีวิตได้ใกล้เคียงกับปกติจนถึงปัจจุบัน กิตติศัพท์การช่วยรักษาขาลูกชายครั้งนั้น ทำให้หมอชอยมีชื่อเสียงในหมู่บ้านว่าเป็นหมอกระดูกที่มีความเชี่ยวชาญและได้เป็นที่พึ่งของประชาชนในเขตชายแดนจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ เป็นอย่างมาก สืบมา

พ่อหมอชอยมีความสามารถในการช่วยเหลือและรักษากระดูกหัก (จอตกระดูก) มีวิธีดังนี้

๑) ใช้คาถาเป่า การเป่านั้นหมอต้องเคี้ยวหมากแต่เวลาเป่าห้ามให้น้ำหมากกระเด็นออกมา ให้ออกมาแต่ลมเย็น แล้วใช้มือลูบบริเวณที่หัก ใช้คาถา ๓ ภาษา เขมร ไทย ลาว

๒) ใช้เปลือกไม้ไผ่ โดยเหลาไม้ไผ่เป็นซี่ ขนาดเท่าหัวแม่มือ ยาวประมาณ ๑ ฟุต มามัดด้วยเชือกหัวท้ายเรียงขวางตามเชือกโดยห่างประมาณ ๑ ซม. จนกว่าจะสามารถพันรอบบริเวณที่หัก

๓) ใช้น้ำมันทา ในกรณีที่มีอาการบวมจะใช้การประคบด้วย

นอกจากการรักษากระดูกหักแล้ว พ่อหมอชอยสามารถรักษาโรค โดยการใช้ยาสมุนไพรได้หลายโรค เช่น อาการผิวดำแดง (เหื่อฮ) เด็กเป็นซาง (ตาน) งูสวัด ริดสีดวง (รือโดง) เป็นต้น

การรักษาผู้ป่วยกระดูกหักด้วยการเป่าและเฝือกไม้ไผ่

นวัตกรรมภูมิปัญญา

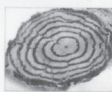
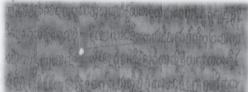
“

“เป็นสารานุกรมเคลื่อนที่”
เพราะเป็นผู้ที่มีความรอบรู้
ในเรื่องสมุนไพรเป็นอย่างดี
และให้ความรู้โดยไม่หวังวิชา

”

ตำรับยาพื้นบ้านลี้ลับหวัดสุรินทร์

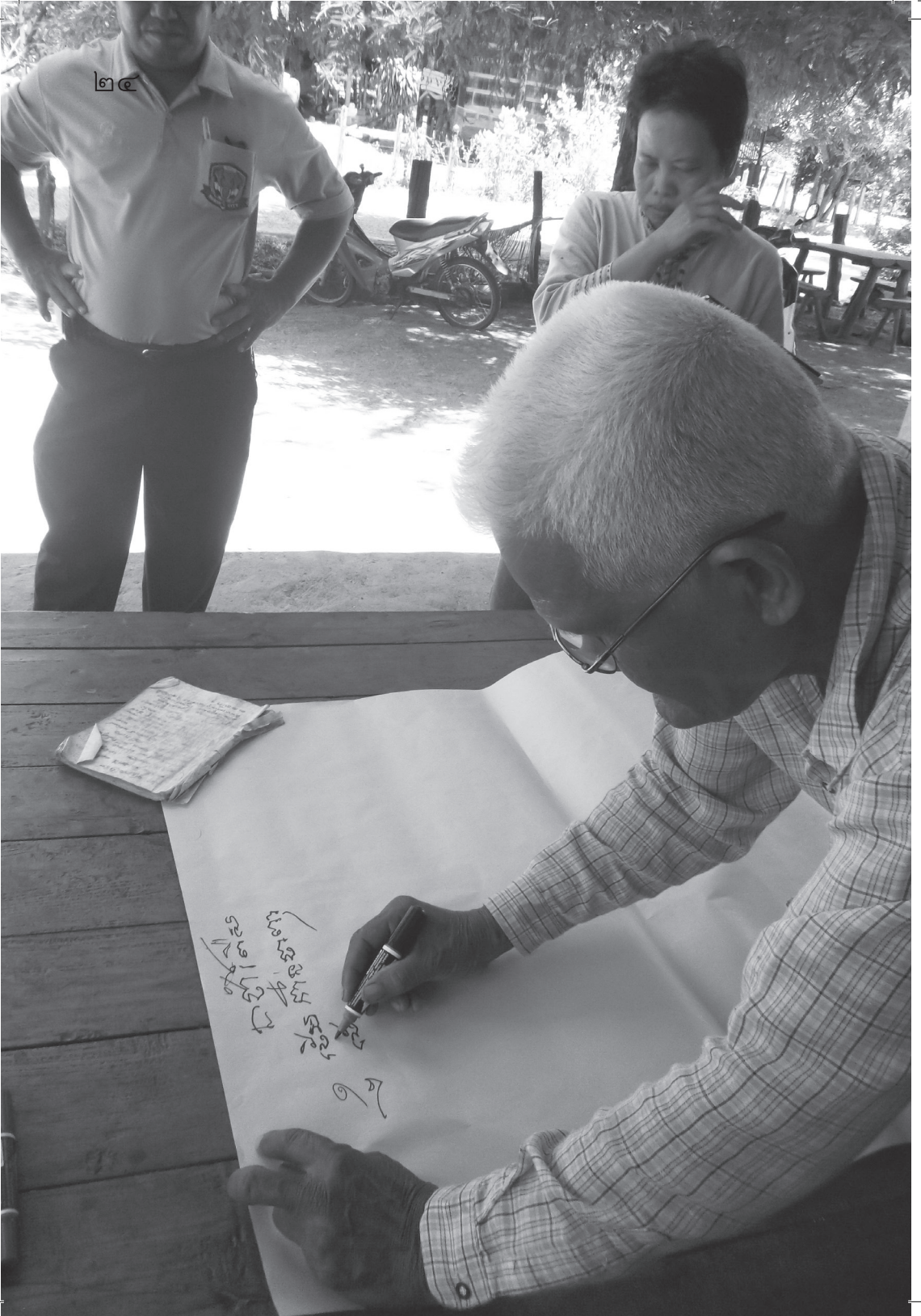

รวมงานองค์ความรู้ ดิฉันเขียน และเขียนโดย

นางพี่@ย ชีตัญญูมี
นาย@ย สุขพินิจ
ทท.ที่ลี้ลับสุรินทร์

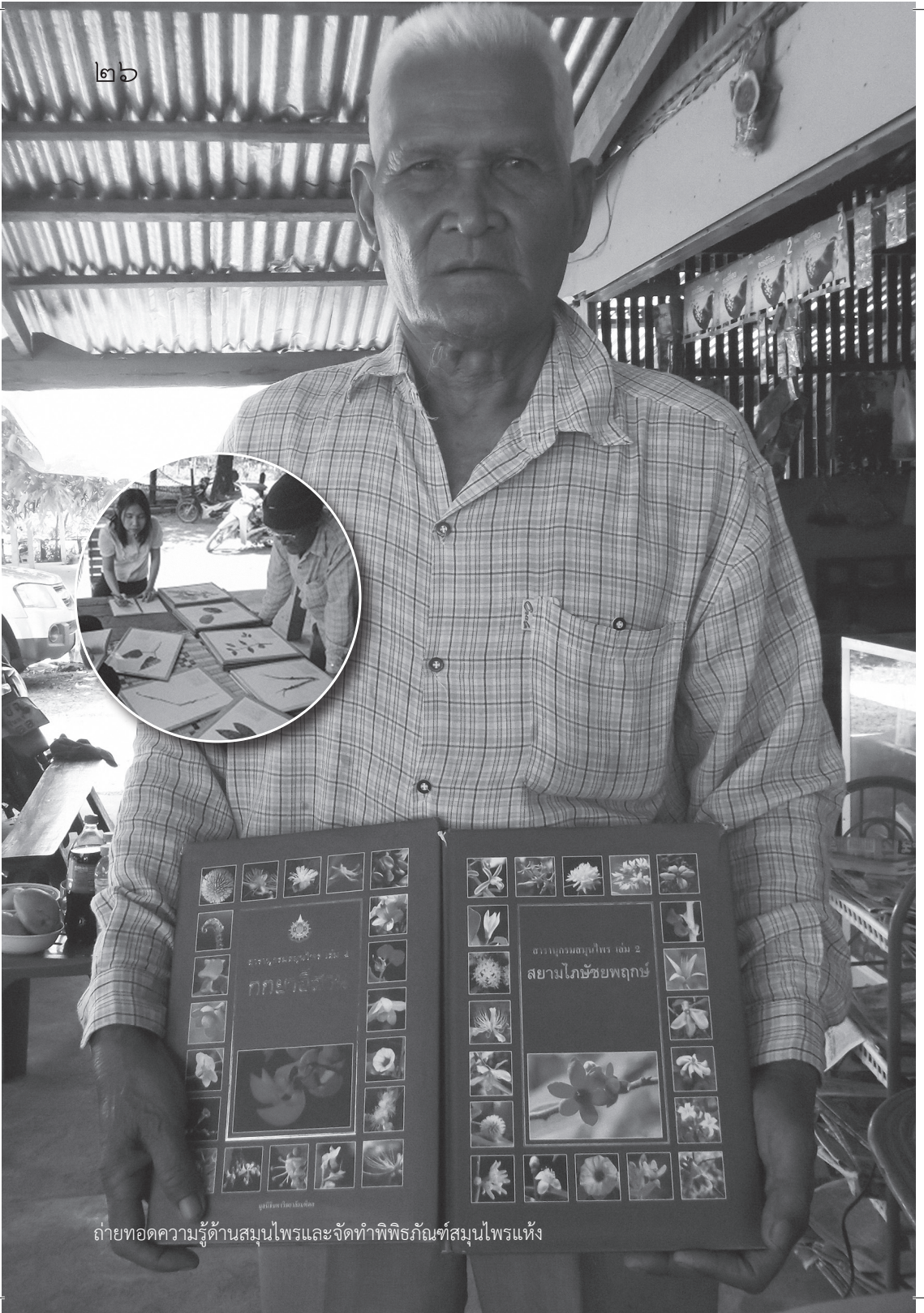

๒

เป็นผู้ให้ข้อมูลในการจัดทำสำรายพื้นบ้าน

คือเอกสารสรุปการสัมมนาสำรายพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ สำราย
สมุนไพรรพื้นบ้านของหมอพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์และจัดทำหนังสือความ
หลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์พืชสมุนไพรรจังหวัดสุรินทร์โดยเทียบ
ชื่อไทย-เขมร-ลาว

ถ่ายทอดความรู้ด้านสมุนไพรมะและจัดทำพิพิธภัณฑ์สมุนไพรมะแห่ง

๓

เป็นผู้ให้ข้อมูลในการจัดทำสารานุกรม

เป็นผู้ให้ข้อมูลในการจัดทำสารานุกรมสมุนไพรเล่ม ๒ สยามไถ่ชัย
พฤษ์ และสารานุกรมสมุนไพรเล่ม ๔ กกยาฮีสาน ของมหาวิทยาลัยมหิดล

เป็นผู้ร่วมการเดินป่าศึกษาพืชสมุนไพร และให้ข้อมูลในการจัดทำผลงานวิชาการ

ด้านพฤกษศาสตร์กับดร.วงษ์สถิตย์ ฉั่วกุล ซึ่งมีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิจัย ๒ เรื่อง จากการสำรวจการใช้สมุนไพรในหมู่บ้านโคกพะยุง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ประเพณีกรรมภูมิปัญญา

“

อยากให้องค์ความรู้
การแพทย์พื้นบ้านได้รับ
การพัฒนา อยากจะทำ
ชุดความรู้โรคท้องถิ่นที่พบบ่อยๆ
ให้คนทั่วไปได้เรียนรู้
และนำไปใช้เพราะเป็นโรค
ที่สามารถดูแลตัวเองได้

”

 ตำรับน้ำมัน
รักษากระดูก

ตำรับน้ำมันรักษากระดูก

- (๑) น้ำมันเลียงผา
- (๒) น้ำมันหมูเทศ
- (๓) น้ำมันงูเหลือม
- (๔) น้ำมันเสื่อต่างๆ เช่น เสื่อโคร่ง เสื่อดาว
- (๕) น้ำมันหมี (ขลาขมม)
- (๖) น้ำมันไขไก่ หรือน้ำมันงา หรือน้ำมันมะพร้าว

วิธีใช้

นำน้ำมันลำดับที่ ๑ - ๕ มาเคี่ยวรวมกัน เวลาใช้จะใช้น้ำมันไขไก่ หรือน้ำมันงา หรือน้ำมันมะพร้าวที่มีผสมไว้ เปิดฝาขวดแล้วสวดคาถากำกับ แล้วจึงทาและเป่าให้ผู้ป่วยในบริเวณที่เป็น วันละ ๑ ครั้ง ใช้ทา ๒- ๓ วัน อาการปวดบวมจะดีขึ้น ทาต่อไปอีก ๑ อาทิตย์

*เนื่องจากปัจจุบันน้ำมันชนิดนี้หายากมากพอชอยจึงใช้เป็นหัวเชื้อไว้ใช้น้ำมันงาและน้ำมันมะพร้าวผสมไว้ทำให้ผู้ป่วย

ตำรับยารักษาอาการปวดกล้ามเนื้อและเส้นเอ็น

- (๑) ขันทองพยาบาท
- (๒) ไกรทอง
- (๓) กำแพงเจ็ดชั้น
- (๔) ต้นตับเต่า
- (๕) ต้นหลังดำ

เครื่องบูชาครู

รักษามรดกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยเกี่ยวกับระเบิด

- (๖) ตับเต่าตัน
- (๗) หมากเฒ่า
- (๘) ต้นตะครอง
- (๙) เล็บเหยี่ยว
- (๑๐) ต้นมะดูก
- (๑๑) ขำมะเลียง
- (๑๒) ดูกอิ่ง
- (๑๓) การะเวก
- (๑๔) รสสุคนธ์
- (๑๕) เอ็นอ้า
- (๑๖) เครือเขียง
- (๑๗) กันจาน
- (๑๘) ส่องฟ้า

วิธีปรุงยา

ใช้สัดส่วนยาอย่างละเท่า ๆ กัน ใส่น้ำท่วมยา ต้มพอเดือด (ใช้เวลาประมาณ ๑๐-๑๕ นาที) จากนั้นลดไฟลง รอประมาณ ๕ นาที แล้วยกยกลง

วิธีรับประทาน

ดื่มครั้งละ ๑ แก้ว วันละ ๓ เวลา ก่อนอาหาร

๒ อากาการปิดสำแดง (เตื่อฮ)

อาการผิวดำแดง (เตี๋ฮฮ)

เตี๋ฮฮ คือ กลุ่มอาการที่มีลักษณะของอาการปวดศีรษะ วิงเวียน แน่นหน้าอก คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย มีอาการไข้ร่วมด้วย ปวดเมื่อยตามร่างกาย ขากรรไกรแข็ง หรือใครปล่อยให้อาการเหล่านี้เป็นแล้วไม่ได้รับการรักษา ก็จะส่งผลให้เกิดอาการ ผอมแห้งแรงน้อย ไม่เจริญอาหาร เหล่านี้เป็นอาการเรื้อรังของ เตี๋ฮฮ จำแนกประเภทของเตี๋ฮฮ ตามสาเหตุของอาการได้ ๖ ประเภทดังนี้

- (๑) ผิวดำแดงอาหาร,กินผิด(เตี๋ฮฮจำเนี้ย)
- (๒) ผิวดำแดงกลืน(เตี๋ฮฮกะเลิน)
- (๓) ผิวดำแดงน้ำค้ำเฉพาะคนที่อยู่ไฟหลังคลอด(เตี๋ฮฮตักอันเซียม)
- (๔) ผิวดำแดงจากการปวดเส้นเอ็นหรือทำงานหนัก (เตี๋ฮฮตะไซ)
- (๕) ผิวดำแดงจากการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างหลังคลอดถึง ๓ เดือน (เตี๋ฮฮกันตีสดำเนก)
- (๖) ผิวดำแดงเรื้อรัง (เตี๋ฮฮกัมเตี๋ฮฮริง)

ตำรับยาสมุนไพรที่หมอชอยใช้รักษาผู้ป่วยโรคพิษ(ปัส)

เป็นกลุ่มอาการที่หมอพื้นบ้านเชื่อว่าเกิดจากเลือด ลม น้ำเหลือง ในร่างกายไม่สมบูรณ์ (เชื่อว่าเมื่อติดตัวมาตั้งแต่เกิด) หรืออีกกลุ่มหนึ่งจะเป็นจากการโดนคุณไสย ยาสั่ง พิษจากการถูกสัตว์กัด ประเภทของพิษ (ปัส) ที่มีชื่อระบุในคาถาที่หมอชอยได้ทำการรักษาโรคมะทั้งหมด ๘ ชนิดด้วยกัน ดังนี้

(๑) ถ้าเป็นที่ฝ่ามือฝ่าเท้า ขึ้นเขียวซ้ำ โบราณเรียกว่า “วีนง ปเรี่ยฮอ อาตีด”(วงพระอาทิตย์)

(๒) ถ้าเป็นตรงข้อมนิ้วมือนิ้วเท้า ขึ้นเขียวซ้ำ เรียกว่า “จำเปียมเนียง ก”(ง่ามนาค)

(๓) ถ้าเกิดตรงข้อมนิ้วมือ ขึ้นเขียวซ้ำ เรียกว่า “รุงเดือง” (ไม่ทราบคำแปล)

(๔) ถ้าเป็นตรงโคนเล็บ ขึ้นเขียวซ้ำ เรียกว่า “จินเจิมประเวก”(คว้นกเป็ดน้ำ)

(๕) ถ้าเป็นตรงปลายนิ้วมือ ขึ้นเขียวซ้ำ เรียกว่า “ปิวฮอพเลี้ยญ”(งูผลาญ) โดยมากเมื่อแตกแล้วจะมีเนื้อออกมาลักษณะคล้ายอวัยวะเพศงูตัวผู้

ทั้ง ๕ ชนิดนี้มักปวดแสบปวดร้อน จัดเป็นประเภท “ปัส เพลิง”(พิษไฟ) และมักจะไม่ซึกเมื่อกินสุรา ไก่

(๖) ซึ้นเป็นเขี้ยวซ้ำตามผิวหนังจุดใดจุดหนึ่ง หรือแม้แต่ในริมฝีปาก ในช่องปาก แบบนี้จะไม่เจ็บไม่ปวด จะเย็นเฉยๆ แต่จะซั๊กชากรรไกรแข็ง ทันทีเมื่อกินสุราหรือไก่

(๗) ไม่ปรากฏทางผิวหนังเลย ตัวพิษหลบอยู่ในกายคน ไม่แสดง อาการเจ็บปวดใดๆ แต่เมื่อกินของผิด คือสุราและไก่เข้าไป จะเกิดอาการ ซั๊กพราดๆ ชากรรไกรแข็ง และหากแก้ไขไม่ถูกมักจะตายภายใน ๓-๔ ชั่วโมง หรืออาจเร็วกว่านั้นหากคนที่เป็นมีร่างกายอ่อนแอมาก สองอย่าง หลังนี้เรียกว่า “ปีฮ ตึก” (พิษน้ำ) เพราะเย็นไม่ร้อน

(๘) ยังมีพิษอีกแบบหนึ่งคือบวมทั้งตัว เมื่อย ผิวเขียวซีดเขียว เรียกว่า “ปีฮซย้อล” (พิษลม)

๓ โรคริดสีดวง (ริชโดง)

โรคริดสีดวง (ริดโดง)

คำเขมรว่า “ริดโดง” แปลตรงตัวว่า รากมะพร้าว คือ ในกรณีซึ่งออกออกนั้น จะมีลักษณะเป็นรากมะพร้าว ที่นี้การสะกดของภาษาเขมรนั้น คำว่า ริด เขาสะกดด้วยส (สือ) และมีเชิงตัว ส อีก ๑ อัน ดังนั้น เมื่อคนไทยเอาชื่อโรคนี้นมาเขียนก็เขียนเป็นริดสีดวง กล่าวได้ว่าคนเขมรนั้น มีความเก่งในการรักษาโรคนี้นพอควร เพราะมีปัญหาเรื่องนี้มานานแล้วและเป็นต้นตำราของไทย

โรคริดสีดวงนี้ทำความรำคาญให้แก่คนและทำให้สุขภาพทรุดโทรมโรคเกิดขึ้นได้เพราะการใช้อิริยาบถทั้งสี่ของคนไม่สมดุล บันดาลให้ธาตุทั้ง ๔ ของคนคนนั้น ไม่สมดุลกัน เกิดการวิบัติ และก่อให้เกิดโรคนี้นขึ้นมาโรคนี้น ถ้ากล่าวโดยสังเขปมีเพียง ๒ ชนิดเท่านั้นคือ ริดสีดวงด้านบนกับ ริดสีดวงด้านล่าง แต่ถ้าจำแนกไปตามลักษณะของโรค มีถึง ๗ ชนิดคือ

(๑) ริดสีดวงเพลิง มีอาการคันและออกฝิ่นแดงทั้งตัว ดวงตาแดง มักปวดท้องและถ่ายท้อง ในลำคอแห้งผาก มีการบวมจากจุกกลางมา หายใจไม่สะดวก

(๒) ริดสีดวงน้ำ แขน ขา ศีรษะ มีอาการร้อนเรื่อยๆ เรื่อยๆ มักปวดหัว ตาแดงและมัว มีอาการอืดอืด มึนงง เวลานั้นมีการกำเริบขึ้นมา

องค์ในการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และช่วยกัน แลกพรความรู้และส่งเสริมประชาชนในหมู่บ้าน
และชุมชนเข้มแข็ง การดำเนินงานพบว่า สามารถสร้างความตื่นตัวในการใช้สมุนไพรได้ระดับหนึ่ง
และมีความสนใจ และมีการใช้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับการเข้าร่วมงาน
และงานอื่น ๆ อีกด้วย

๑๒

...และ...โครงการ... โดยได้รับการสนับสนุนจาก โรงพยาบาลปราสาท แต่การบริการ แยกตัว
...ซึ่ง... สามารถให้ปรึกษาได้ทั้ง ๒ วิชาด้วยกัน ส่วนการติดตามสมุนไพร เริ่มตั้งแต่การจัด
...โครงการ... การดูแลรักษาได้ในระดับหนึ่ง

...ในเขตจังหวัดสุรินทร์... มีการให้บริการปรึกษา
...การดูแลสุขภาพระดับ
...นอกจากนี้ ยังมีการส่งใบปลิว
...เพื่อประชาสัมพันธ์...
...เมื่อมีงาน... ในปี ๒๕๕๐

...มีความพร้อม... มีการให้บริการปรึกษา
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ
...การดูแลสุขภาพระดับ

(๓) รือโดงด้วล (ริดสีตวงอ๊ดอั้น) มีตุ่มก้อนขึ้นกระจายไปทั่วตัว และมีอาการเสียดแน่น มีนขาไปทุกอวัยวะ และไม่ยอกอาหาร จิตใจวิตกกังวลเป็นนิจ

(๔) รือโดงเตี้อิ้ล (ริดสีตวงทวาร) โรคนี้จะมีเนื้องอกตรงทวารหนักเท่านิ้วมือ เวลาถ่ายแต่ละทีจะถ่ายยากมากและใช้เวลานาน มักปวดหลังปวดเอว มีอาการขัดตามมือตามเท้า อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ ทานอาหารไม่อร่อย จิตใจซึมๆ เหม่อๆ และมักน้อยออกน้อยใจในชีวิตของตน

(๕) รือโดงขย้อล (ริดสีตวงลม) มีอาการคัดจมูกบ่อยๆ หูอื้อ ตามัวปวดหัวเนือ่งๆ เวียนศีรษะ ปวดท้อง มักเป็นลม มือเท้าเย็น ไข้คันบวมและร้อน คล้ายไข้ ผมหงอกเร็ว

(๖) รือโดงเวือร (ริดสีตวงเถาว์ลย์) ผิวพรรณไม่เปล่งปลั่ง ใบหน้าขึ้นข้ำๆ บางคนมีเนื้องอกแบบรากมะพร้าวที่หน้าผาก หู มักเวียนศีรษะ บางคราวสลบสิ้นสติ หรือบางคนมีอาการไอเรื้อรังรักษาไม่หาย

(๗) รือโดง นิล (ริดสีตวงนิล) ในโพรงจมูกมีเนื้องอกราวจะปิดโพรงจมูก ถ้าเอากะจกส่องดู ก็ให้เห็นเนื้องอกนั้นงอกเป็นรากมะพร้าวออกมา หายใจขัดๆเมื่ออากาศเย็น เวลานอนตะแคงด้านไหน ก็จะหายใจติดขัดในจมูกด้านนั้น บางคนมีอาการระคายเคืองที่ช่องทวารหนัก หรือบางคนมีหนองพยาธิตัวเล็กๆ ออกจากทวารหนัก สติปัญญาทึบ

หลักเกณฑ์

และแนวทางการคัดเลือก

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

ความหมาย

หมอไทย หมายถึง ผู้ที่ได้รับขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยหรือ ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ตาม พรบ.วิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖

วิชาชีพการแพทย์แผนไทยตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบด้วย

(๑) การประกอบวิชาชีพ การแพทย์แผนไทย ได้แก่ การประกอบวิชาชีพด้านเวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย การผดุงครรภ์ไทย การนวดไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย หรือการแพทย์แผนไทยประเภทอื่น ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

(๒) การประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์

คุณสมบัติ

- ๑) เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย
- ๒) เป็นผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือ การแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ๓) ปฏิบัติงานดีเด่นที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้ (ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี)
- ๔) เป็นคนดี มีจริยธรรม เมตตาธรรม ตามหลักศาสนา
- ๕) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการดูแลผู้เจ็บป่วย และถ่ายทอดความรู้

การให้คะแนน

๒๕ คะแนน (ข้อมูลพื้นฐาน)

- อายุ
- ระยะเวลาประสบการณ์ในการดูแลรักษา
- มีผู้มารับบริการสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

๒๕ คะแนน (ความรู้ ทักษะและความชำนาญ)

- การดูแลรักษาผู้ป่วย
- การถ่ายทอดความรู้

๒๕ คะแนน (ความสามารถพิเศษ)

- ตัวอย่างเช่น
- แพลตาร่า/บันทึกตำรา/มีตำรับเฉพาะ/มีเทคนิคการรักษาเฉพาะ/ประดิษฐ์อุปกรณ์การแพทย์/มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ปลูกป่าชุมชน และเสริมสร้างสุขภาวะชุมชน ฯลฯ

๒๕ คะแนน (คุณธรรม จริยธรรม)

- มีจรรยาแพทย์ เป็นคนดี มีคุณธรรม
- เป็นที่ยอมรับยกย่องของชุมชน

วิธีการคัดเลือก

- ๑) คัดเลือกจากหมอไทยดีเด่นระดับเขต ๑๒ เขต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
- ๒) ลงพื้นที่เพื่อคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙
- ๓) คณะทำงานพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ จะคัดเลือกผู้ที่มีคะแนนดีที่สุดจากทั้ง ๑๒ เขต เพื่อนำเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติพิจารณาตัดสิน

รางวัล

- ๑) โล่เชิดชูเกียรติและใบประกาศเกียรติคุณ
- ๒) เงินรางวัล

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ
ที่ ๒๒๐ / ๒๕๕๙
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

ตามที่ คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ ได้พิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติและขวัญกำลังใจของหมอฟันบ้าน หมอแผนไทย ที่ได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพในการทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ โดยมีการมอบรางวัลในการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน จึงแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบคณะทำงาน ประกอบด้วย

๑) นายวิชัย โชควิวัฒน์	ที่ปรึกษา
ประธานคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ	
๒) นายสุริยะ วงศ์คงคาเทพ	ที่ปรึกษา
อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	
๓) นายเปรม ชินวินทนานนท์	ประธาน
ที่ปรึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	
๔) นายประพจน์ เกตุรากาศ	รองประธาน
ประธานสมาพันธ์แพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย	
๕) นายปราโมทย์ เสถียรรัตน์	คณะทำงาน
รองอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	
๖) นายขวัญชัย วิชาฐานนท์	คณะทำงาน
ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย	
๗) นางผลิดา สนธิสุวรรณ	คณะทำงาน
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและจัดการความรู้	
๘) นางศุภวรรณ พันธุ์บุรณะ	คณะทำงาน
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนากำลังคน	
๙) นายสันติสุข โสภณศิริ	คณะทำงาน
นักวิชาการอิสระ	
๑๐) นายวีรพงษ์ เกรียงสินยศ	คณะทำงาน
มูลนิธิสุขภาพไทย	
๑๑) นางสาวปารณัฐ สุขสุทธิ์	คณะทำงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	
๑๒) นางสาวณีย์ กุลสมบุญณ์	คณะทำงานและเลขานุการ
ผู้อำนวยการกองการแพทย์พื้นบ้านไทย	
๑๓) นางสาวอรจิรา ทองสุกมาก	ผู้ช่วยเลขานุการ
กองการแพทย์พื้นบ้านไทย	

/๒. ๑๔) นายสมัคร...

- ๒ -

๑๔) นายสมัคร สมวาง
กองการแพทย์พื้นบ้านไทย

ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ๑) จัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙
- ๒) ดำเนินการพิจารณาคัดเลือก โดยประสานความร่วมมือหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาบุคคลผู้สมควรได้รับการคัดเลือก
- ๓) เสนอชื่อ ประวัติ ผลงานของบุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาคัดเลือกต่อคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ เพื่อพิจารณาคัดเลือกเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙
- ๔) จัดทำทะเบียนประวัติบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการเผยแพร่และใช้ประโยชน์ต่อไป
- ๕) ดำเนินการประกาศเกียรติคุณผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ในการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก ครั้งที่ ๑๓
- ๖) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายวิชัย โชควิวัฒน์)

ประธานคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ

วันที่.....	[Handwritten Signature]
พิมพ์.....	
ทำน.....	
ตรวจ.....	

ขอบคุณ เครือข่ายการทำงานหมอพื้นบ้าน

ในการทำงานที่กล่าวมา หมอขอขยไม่ได้ดำเนินการแต่เพียงลำพังผู้เดียว ได้ทำงานร่วมกับเครือข่ายทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ เอกชน ภาคการศึกษา จากองค์ความรู้และความสามารถที่มี ทำให้ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี เครือข่ายที่ร่วมงานมีมากมาย เช่น

(๑) ชมรมหมอพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ (หมอขอขยเป็นประธานชมรม) มีสมาชิกจำนวน ๘๐ คน โดยจะมีกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้การรักษาให้แก่หมอรุ่นใหม่เป็นประจำปีละ ๓-๔ ครั้ง จัดตั้งกองทุนสำหรับสมาชิกที่เจ็บป่วยและเสียชีวิต ให้คำปรึกษาสำหรับสมาชิกที่มีปัญหาการรักษาด้านการแพทย์พื้นบ้าน

- (๒) โรงพยาบาลกาบเชิง
- (๔) โรงพยาบาลพนมดงรักเฉลิมพระเกียรติ
- (๕) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง
- (๖) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเฉลิมพระเกียรติฯบ้านรุน อำเภอพนมดงรัก
- (๗) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- (๘) องค์การบริหารส่วนตำบลนางมุด
- (๙) มูลนิธิพิพิธประชาชนถล
- (๑๐) มูลนิธิพัฒนาอีสาน
- (๑๑) ศูนย์สมุนไพротะบอลไพร
- (๑๒) ชมรม อสม.นางมุด